C U R T E A D E A P E L N O R D

Dosarul nr.21rji-1667/24 Judecătoria Edineț, sediul Briceni
Judecător Aurelia Andronache

D E C I Z I E
În numele Legii

11 februarie 2025 mun. Bălți

Colegiul penal al Curții de Apel Nord

Având în componența sa:
Președintele ședinței: Ion Talpa
Judecătorii: Ecaterina Arseni, Oxana Mironov

a judecat în ordine de recurs, fără participarea părților, recursurile directorului Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Andrei Socol declarate împotriva încheierii Judecătoriei Edineț sediul Briceni din 25 octombrie 2024, privind admiterea plângerii condamnatului **Ojovan Ion** înaintată împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție care conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, în baza art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților omului,

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ţinând cont de argumentele invocate în recursuri, în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă :

La data de 25 iulie 2024, în Judecătoria Edineț, sediul Briceni a fost înregistrată plângerea condamnatului Ojovan Ion, împotriva administrației instituțiilor penitenciare, referitor la condițiile de detenție care conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din CEDO.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 25 octombrie 2024, s-a admis plângerea condamnatului Ojovan Ion împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care afectează drepturile condamnatului, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale; s-a constatat faptul că Ojovan Ion a fost deţinut în

perioade 14 iunie 2023 - 18 martie 2024, 15 aprilie 2024 - 20 august 2024, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în total 278 (două sute şaptezeci şi opt) zile, în calitate de condamnat; în condiţiile art. 473/4 alin. (4) CPP, s-a redus pedeapsa lui Ojovan Ion cu 28 (douăzeci şi opt) zile, pentru 278 (două sute şaptezeci şi opt) zile, în care acesta s-a aflat în detenţie, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, cu calculare a 1 (unu) zile de reducere pentru 10 (zece) zile de detenţie; termenul pedepsei definitive stabilită lui Ojovan Ion Constantin, prin sentinţa Judecătoriei Edineţ, sediul central din 07.10.2022 cu închisoare pe un termen de 02 (doi) ani 03 (trei) luni, s-a redus cu 28 (douăzeci și opt) zile; s-a obligat administraţia Penitenciarului nr. 2 Lipcani să înlăture condiţiile precare de detenţie, stabilindu-i un termen de 15 zile, după expirarea căruia instituţia penitenciară informează instanţa de judecată despre executarea încheierii.

Nefiind de acord cu soluția instanței, directorul Penitenciarului nr.2 Lipcani, Andrei Socol în termen a contestat cu recurs prealabil și ulterior cu recurs suplimentar încheierea sus-menționată și a solicitat admiterea cererii de recurs și casarea încheierii Judecătoriei Edineț sediul Briceni din 25 octombrie 2024, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărîri prin care să fie respinsă plîngerea condamnatului Ojovan Ion.

În susținerea cererilor de recurs, a invocat următoarele argumente:

- În Raportul de evaluare a condiţiilor de detenţie, prezentat în cadrul şedinţei de judecată, au fost prezentate probele, inclusiv şi fototabele, care cu certitudine dovedesc, în Penitenciarul nr.2-Lipcani condamnatului Ojovan Ion, au fost acordate condiţiile minime necesare de detenţie, și anume: - condamnatului a fost acordată suprafaţa locativă de 4,29 m pentru un deţinut în celula colectivă; - condamnatul a fost deţinut în celula bine iluminată şi ventilată. Iluminarea şi ventilarea celulei au fost asigurate prin intermediul geamului din termopan, care se deschid. Iliminarea artificială a fost asigurată prin 2 corpuri de ilum, câte 100 Wt; - încalzirea celulei a fost efectuată prin sistem centralizat de încălzire, celula fiind dotată cu un calorifer de încălzit, temperatura aerului în perioada de încălzire se păstrează la un nivel nu mai mic de 18° C; - Blocul sanitar nu este situat în celulă, dar în încăperi sepărate, şi corespunde normelor de igienă şi intimitate; - condamnatului a fost acordat dreptul la deplăsarea liberă pe teritoriul penitenciarului în timpul zilei, în limetele stabilite de administraţia penitenciarului; - spălarea hainelor a fost efectuată prin intermediul spălătoriei, dotată cu 4 maşine de spălat de tip automat. în penitenciar sunt amenajate locurile speciale pentru uscarea hainelor; - deratizarea şi dezinsectizare încăperilor penitenciarului se efectuiază trimestrial de agent economic specializat conform contractului încheiat; - asistenţa medicală se acordă în regim non-stop; - alimentaţia corespunde standartelor stabilite; - în Penitenciarul nr.2-Lipcani apa potabilă este asigurată din

fîntîna arteziană, componenţa chimică şi starea sanitaro-microbiologică apei sunt regulat verificate de către laboratorul CSP Edineţ Ministerului Sănătăţii RM. Calitatea apei corespunde standartelor.

- Astfel, judecătorul de instrucţie a examinat cauza formal, în lipsa unei aprecieri obiective a aspectelor de fapt şi de drept, în lipsa unei analizei complete, în ansamblu şi sub toate aspectele a împrejurărilor cazului, fapt ce denotă netemeinicia încheierii judecătorului de instrucţie bazată exclusiv pe alegaţiile condamnatului.

Potrivit prevederilor art.447 alin.(1) Cod procedură penală, *recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces.*

Respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursului şi a dispus să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței, însă până la data examinării recursului, declarat de către administrația Penitenciarului nr. 2 Lipcani, părțile nu au depus referință asupra recursului declarat.

Potrivit prevederilor art.447 alin.(1) Cod procedură penală, *recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces.*

Respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursurilor şi a dispus să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței, însă până la data examinării recursurilor, declarate de către administrația Penitenciarului nr. 2 Lipcani, părțile nu au depus referință asupra recursurilor declarate.

Examinând materialele prezentate în raport cu motivele recursurilor declarate, verificând încheierea contestată prin prisma motivelor de recurs invocate, Colegiul penal consideră necesar de a respinge ca nefondate recursurile declarate și a menține încheierea primei instanțe, din următoarele considerente.

Conform prevederilor art. 448 Cod procedură penală, (1) Judecând recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs.

În temeiul prevederilor art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod procedură penală, judecând recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii*: respinge recursul, menţinând hotărârea atacată, dacă: recursul este nefondat.*

În argumentarea soluției adoptate, Colegiul reține următoarele circumstanțe de fapt, după cum urmează:

Prin sentința Judecătoriei Edineţ, sediul Ocniţa din 07 octombrie 2022, Ojovan Ion a fost condamnat în baza art. 264/1 alin. (4) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoare pe un termen de 03 luni, cu ispăşirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. În temeiul art. 85 alin. (1) CP, la pedeapsa aplicată prin prezenta sentinţă s-a adăugat în întregime pedeapsa neexecutată stabilită prin sentinţa Judecătoriei Edineţ, sediul Donduşeni din 25.06.2021, şi s-a stabilit

pedeapsa definitivă cu închisoare pe un teren de 02 ani 03 luni, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Termenul executării pedepsei s-a calculat din 07.10.2022, fiind luat sub strajă din sala de şedinţă (f.d. 28-29). Sentinţa a devenit executorie la data de 30.11.2022 (f.d. 30).

Prin încheierea Judecătoriei Edineţ, sediul Briceni din 10 august 2023, s-a constatat faptul deţinerii condamnatului Ojovan Ion în condiţii inumane şi degradante contrare prevederilor art. 3 CEDO în Penitenciarul nr. 11 Bălţi şi în penitenciarul nr. 2 Lipcani în perioada pînă la sdatat de 14.06.2023, fiind redus termenul pedepsei cu 31 zile, în condiţiile art. 473/4 alin. (4) CPP (f.d. 31 - 33), care a fost menţinută fără modificări prin decizia Curţii de Apel Bălţi din 21 noiembrie 2023 (f.d. 34 - 35).

Potrivit materialelor cauzei, condamnatul Ojovan Ion s-a aflat în detenţie:

1) în Penitenciarul nr. 11 Bălţi în perioada 07 octombrie 2022 - 19 decembrie 2022; 2) în Penitenciarul nr. 13 Chisinău în perioada 18 martie 2024 - 15 aprilie 2024; 3) în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în perioade 19 decembrie 2022 – 18 martie 20245, 15 aprilie 2024 - 20 august 2024, data depunerii raportului (f.d. 20 - 25).

Colegiul penal consideră întemeiată concluzia instanței de judecată privind constatarea faptului că Ojovan Ion a fost deţinut în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, în calitate de condamnat.

Afiliindu-se celor constatate de judecătorul de instrucție, Colegiul penal consideră că dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul Ojovan Ion pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr.2 Lipcani, în calitate de condamnat, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției într-un mod contrar prevederilor art.3 din Convenție.

Conform art. 3 al Convenției Europene pentru apărarea drepturilor omului, *nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.*

Conform art. 473/2 alin. (1) Cod Procedură Penală*, plângerea împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, încalcă drepturile condamnatului sau prevenitului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit personal sau prin intermediul unui avocat la instanța în a cărei rază teritorială se află instituția penitenciară ale cărei acțiuni sau inacțiuni se contestă.*

Conform prevederilor art. 473/2 alin. (3) CPP*, condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, drepturi care*

reies din obligaţia statului de a asigura condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

***Conform prevederilor art. 473/4 alin. (4) CPP**, În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.4732 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. Instanţa de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.*

Examinând actul judecătoresc de soluționare a plângerii condamnatului în raport cu materialul probator administrat pe caz, Colegiul penal reține că judecătorul de instrucție a cercetat cauza sub toate aspectele, obiectiv și complet, iar încheierea recurată este pasibilă menținerii fără modificări.

În acest sens, apreciind argumentele plângerii cu privire la condițiile de detenție invocate în raport cu poziția instituției penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudența CEDO cu referire la încălcarea art.3 din Convenție, judecătorul de instrucție just a stabilit că pe parcursul perioadei vizate, Ojovan Ion s-a deținut în condiții de supraaglomerare, nefiind respectată norma spațiului locativ per persoană, confirmându-se și celelalte alegații ale condamnatului referitor la condiţiile sanitare şi igienice, sistemul de canalizaţie şi aerisire, alimentaţia, accesul la apă potabilă ș.a., ceea ce evident determină încălcarea drepturilor sale garantate de art.3 CEDO.

Colegiul penal menționează și prevederile pct. 464 al Statutului executării pedepsei de către condamnați, potrivit căruia, *fiecare deţinut se asigură cu spaţiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 m², care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcţii*.

În acest aspect, Colegiul penal consideră oportun de a se referi și la practica CEDO expusă în cauzele *Kantyrev împotriva Rusiei*, *Kadikis împotriva Letoniei* și *Melnik împotriva Ucrainei*, unde Curtea a reiterat, că atunci când suprapopularea dintr-o închisoare atinge un anumit nivel, acest element este suficient, în sine, pentru a concluziona încălcarea art.3 din Convenție.

În general, este vorba despre cazurile în care *spaţiul personal* acordat unui reclamant este mai mic de 3 m². Colegiul penal reține criticele invocate de către judecătorul de instrucție asupra raportului administrației instituțiilor penitenciare, precum că: Ojovan Ion s-a aflat în instituțiile penitenciare în condiții de detenție acceptabile care au corespuns minimului necesar, ultimul nefiind marginalizat sub nici un aspect inuman și/sau degradant, nefiind fundamentate pe careva probe, iar

pentru a aprecia credibilitatea uneia dintre părți, în lipsa altor dovezi, instanța s-a bazat pe rapoartele organizațiilor naționale și internaționale ce țin de acest aspect.

La analiza condițiilor de cazare a deținutului, Colegiul va face trimitere la cele indicate în Raportul anual pentru anul 2017 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane şi Degradante, în care a fost subliniat că starea spaţiului de locuit pentru deţinut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deţinuţi din celulele instituţiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură, şi ţinând cont de ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puţin 4 m^2 de spaţiu locativ per deţinut şi de a revizui, în consecinţă, capacitatea oficială a instituţiilor penitenciare. Spaţiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

Conform celor indicate în Raportul privind vizita preventivă efectuată la Penitenciarul nr. 2 Lipcani pe data de 24 aprilie 2018, la compartimentul **II „Informaţii generale despre instituţie”** la alin. 1 s-a indicat:

„La momentul vizitei, în instituţie erau deţinute 308 persoane (cu 22 persoane mai mult decât plafonul admis; dintre care 255 condamnaţi în sector de tip închis, dintre care 12 persoane erau separate pe securitatea personală în baza art. 206 al Statutului executării pedepsei condamnaţilor şi 53 condamnaţi, deţinuţi în penitenciar în virtutea funcţiilor ocupate anterior”.

La compartimentul **III „Situaţia condamnaţilor în penitenciarul nr. 2”** la pct.1 se indică: *„CpPT salută faptul că Ministerul Justiţiei prin ordinul său nr. 1159 din 19.12.2017, cu privire la aprobarea numărului maxim de persoane admis pentru deţinere în penitenciare, introduce normele reale privind stabilirea plafoanelor de detenţie pentru instituţiile penitenciare şi se abrogă ordinul MJ nr. 576 din 31.12.2014, cu privire la aprobarea numărului maxim de condamnaţi admişi pentru deţinere în penitenciare. Conform ordinului MJ nr. 1159 din 19.12.2017, numărul maxim de deţinuţi admişi pentru deţinere în Penitenciarul nr. 2 or. Lipcani a fost stabilit pentru 286 persoane. Acest ordin a intrat în vigoare din 01.01.2018.* ***CpPT constată că la momentul vizitei fiecare condamnat beneficia de suprafaţa locativă mai puţin de 4 m^2.*** *Aşadar, CpPT nu poate trece cu vederea că în penitenciar au fost deţinuţi 308 condamnaţi,* ***numărul căruia depăşeşte numărul stabilit prin ordinul Ministerului Justiţiei nr. 1159 din 19.12.2017, cu privire la aprobarea numărului maxim de persoane admis pentru deţinere în penitenciare.*** *CpPT recomandă Administraţiei penitenciare să respecte strict prevederile ordinului MJ nr. 1159 din 19.12.2017 şi nu să depăşească numărul maxim de persoane admis pentru deţinere în Penitenciarul nr. 2 or. Lipcani”.*

Tot în acest raport, membrii Consiliului de prevenirea Torturii indică şi situaţia în aceea ce priveşte asistenţa medicală, reiterând la compartimentul **VII**

„Asistenţa medicală în Penitenciarul nr. 2” *la pct. 16 că, „Reieşind din majorarea numărului de condamnaţi şi numărul mic de angajaţi medicali, Consiliul îşi exprimă îngrijorarea privind accesul deţinuţilor la îngrijiri medicale”.* În compartimentul ***Constatări*** la pct. 12 este indicat *„Există o problemă în asigurarea cu personal medical, ce influenţează accesul la servicii medicale a condamnaţilor, precum şi documentarea pretinselor acte de tortură, tratamente inumane şi degradante”, iar la pct. 18 - Examinarea medicală se realizează în prezenţa personalului nemedical în cazul vizitelor la stomatolog, dar şi în gărzile de noapte ale asistentelor medicale”.* În compartimentul ***Recomandări*** la pct. 6 şi 7 se indică*: Asigurarea serviciului medical cu personal în vederea realizării conforme a accesului la medic. Excluderea practicii de examinarea medicală în prezenţa personalului nemedical.*

Respectiv, Colegiul penal, la fel ca și judecătorul de instrucție, consideră că dificultățile cu care s-a confruntat Ojovan Ion pe parcursul detenției sale în perioada nominalizată, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art.3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

Cu toate acestea, totuși Colegiul reține că instanța de fond, deși just a constatat că Ojovan Ion s-a aflat în condiții de detenție contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, în mod eronat a dispus rotunjirea perioadei reduse de la 27 zile la 28 zile, din perioada constatată că condamnatul s-a deținut în condiții contrare prevederilor art.3 CEDO, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani de la 14 iunie 2023 – 18 martie 2024 și 15 aprilie 2024 – 20 august 2024, în total 278 zile, or, pentru termenul rămas ce nu poate fi redus urma a fi lăsat în continuare la termenul de executare a pedepsei, cu ulterioara lui soluționare deja într-o altă procedură distinctă, evident prin prisma efectelor juridice prevăzute la art. 473/4 alin. (4) din Codul de pr.penală.

Totodată, Colegiul conchide că avînd în vedere faptul că la momentul emiterii prezentei decizii, condamnatul Ojovan Ion s-a eliberat din instituția penitenciară în care s-a aflat în detenție, nu este oportun să fie desființat actul juridic contestat.

În împrejurările constatate, instanța de recurs ajunge la concluzia că recursurile declarate la caz sunt nefondate, din care motiv urmează a fi respinse cu menținerea în vigoare a actului judecătoresc contestat.

În conformitate cu prevederile art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod de procedură penală, Colegiul penal, -

D E C I D E :

Recursurile directorului Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Andrei Socol declarate împotriva încheierii Judecătoriei Edineț sediul Briceni din 25 octombrie 2024, privind admiterea plângerii condamnatului **Ojovan Ion** înaintată împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitor la condițiile de detenție care conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, în baza art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor și a libertăților omului, se resping ca nefondate, încheiere care se menține fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței: Ion Talpa

Judecători: Ecaterina Arseni

Oxana Mironov